

Spoločná vízia, spoločný postup: Silnejšia Európa

Globálna stratégia pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie

Potrebuje silnejšiu Európu. To si zaslúžia naši občania a to je to, čo očakáva svet.

Žijeme v čase existenciálnej krízy – v Európskej únii aj mimo nej. Naša Únia je ohrozená. Náš európsky projekt, ktorý priniesol bezprecedentný mier, prosperitu a demokraciu, je spochybnený. Na východe bol narušený európsky bezpečnostný poriadok, zatiaľ čo severnú Afriku a Blízky východ, ako aj samotnú Európu trápí terorizmus a násilie. Hospodársky rast ešte v niektorých častiach Afriky nepredbehol demografický vývoj, v Ázii narastá bezpečnostné napätie a zmena klímy spôsobuje ďalšie problémy. Zároveň však žijeme v čase mimoriadnych príležitostí. Globálny rast, mobilita a technologický pokrok spolu s prehlbujúcimi sa partnerstvami nám umožňujú prosperovať a čoraz viac ľudí má možnosť vymaniť sa z chudoby a žiť dlhší a slobodnejší život. Pri ceste týmto náročným, prepojenejším, spochybňovaným a zložitým svetom sa necháme viesť našimi spoločnými záujmami, zásadami a prioritami. Vychádzajúc z hodnôt zakotvených v zmluvách a z našich mnohých silných stránok a historických úspechov sa zomkneme pri budovaní silnejšej Únie, ktorá bude zohrávať kolektívnu úlohu vo svete.

1. Globálna stratégia na presadzovanie záujmov občanov

Naše záujmy a hodnoty idú ruka v ruku. Máme záujem na presadzovaní našich hodnôt vo svete. Zároveň sú naše základné hodnoty hlboko zakorenené v našich potrebách. Mier a bezpečnosť, prosperita, demokracia a globálny poriadok založený na pravidlách sú životne dôležitými záujmami, na ktorých stojí naša vonkajšia činnosť.

Mier a bezpečnosť

Európska únia bude presadzovať mier a zaručí bezpečnosť svojich občanov a územia. To znamená, že Európania v spolupráci s partneri, musia mať dostatočné kapacity brániť sa a plniť svoje záväzky vzájomnej pomoci a solidarity zakotvené v zmluvách. Vnútorňa a vonkajšia bezpečnosť sú čoraz viac prepojené: naša domáca bezpečnosť súčasne zahŕňa záujem na mieri v susediacich a blízkych regiónoch. Vyplýva z nej širší záujem na predchádzaní konfliktom, podporovaní humánnej bezpečnosti, riešení hlavných príčin nestability a na úsilí o bezpečnejší svet.

Prosperita

EÚ posilní prosperitu svojich občanov. Znamená to podporovať rast, zamestnanosť, rovnosť a bezpečné a zdravé životné prostredie. Zatiaľ čo prosperujúca Únia je základom silnejšej Európy vo svete, o prosperitu sa treba podeliť a jej dosiahnutie si vyžaduje splnenie cieľov v oblasti udržateľného rozvoja na celom svete vrátane Európy. Keďže sa očakáva, že väčšina rastu sa v blízkej budúcnosti uskutoční mimo EÚ, naša prosperita sa bude čoraz viac opierať o obchod a investície: prosperujúca Európa závisí od silného vnútorného trhu a otvoreného medzinárodného hospodárskeho systému. Máme záujem na spravodlivých a otvorených trhoch, účasti na tvorbe globálnych hospodárskych a environmentálnych pravidiel a na udržateľnom prístupe ku globálnym spoločným zdrojom prostredníctvom otvorených námorných, pozemných, vzdušných a kozmických ciest. Vzhľadom na digitálnu revolúciu závisí naša prosperita aj od voľného toku informácií a globálnych hodnotových reťazcov, ktoré umožňujú slobodný a bezpečný internet.

Demokracia

EÚ bude posilňovať odolnosť svojich demokracií a bude sa riadiť hodnotami, ktoré inšpirovali jej vznik a vývoj. Patrí medzi ne aj dodržiavanie a presadzovanie ľudských práv, základných slobôd a právneho štátu. Zahŕňajú spravodlivosť, solidaritu, rovnosť, nediskrimináciu, pluralizmus a rešpektovanie rozmanitosti. Konzistentné dodržiavanie našich hodnôt vo vnútri bude určujúce pre našu dôveryhodnosť a vplyv navonok. V záujme zaručenia kvality našich demokracií budeme rešpektovať vnútroštátne, európske a medzinárodné právo vo všetkých oblastiach – od migrácie a azylu po energetiku, boj proti terorizmu a obchod. Vernosť našim hodnotám je otázkou tak práva, ako aj etiky a identity.

Globálny poriadok založený na pravidlách

EÚ bude presadzovať globálny poriadok založený na pravidlách, ktorého hlavnou zásadou je multilateralizmus a jadrom Organizácia Spojených národov. Ako únia malých až stredných krajín máme spoločný európsky záujem na spoločnom vystupovaní voči svetu. Spoločnou váhou môžeme presadzovať dohodnuté pravidlá s cieľom potlačiť silovú politiku a prispieť k mieru, spravodlivosti a prosperite vo svete. Jadrová dohoda s Iránom je toho jasným príkladom. Multilaterálne usporiadanie založené na medzinárodnom práve vrátane zásad charty OSN a Všeobecnej deklarácie ľudských práv je jedinou zárukou mieru a bezpečnosti doma aj v zahraničí. Globálny poriadok založený na pravidlách otvára plný potenciál prosperujúcej Únie s otvorenými ekonomikami a hlbokými globálnymi prepojeniami a zakotvuje demokratické zásady v medzinárodnom systéme.

2. Zásady našej vonkajšej činnosti

Budeme sa riadiť jasnými zásadami. Tieto vyplývajú tak z realistického posúdenia strategického prostredia, ako aj z idealistickej ambície zlepšiť svet. EÚ bude hľadať cestu medzi dvoma zlami izolacionizmu a unáhleného intervencionalizmu a vo vzťahoch so svetom bude preukazovať zodpovednosť voči ostatným a bude citlivo reagovať na rôzne eventuality. V nasledujúcich rokoch sa bude naša vonkajšia činnosť riadiť pragmatizmom rešpektujúcim zásady.

Jednota

V zložitejšom svete globálnych presunov moci a jej rozptýlenia musí byť EÚ jednotná. Ešte nikdy nebolo také dôležité a naliehavé, aby Európania – v rámci inštitúcií, štátov a národov – upevnili svoju jednotu. Ešte nikdy nestála naša jednota pred takou výzvou. Spoločne budeme schopní dosiahnuť viac ako členské štáty konajúce jednotlivo alebo nekoordinovane. Medzi vnútroštátnymi a európskymi záujmami nie je rozpor. Naše spoločné záujmy môžeme naplniť, len ak sa zjednotíme a budeme konať spoločne. Len spoločnou váhou skutočnej únie možno jej občanom poskytnúť bezpečnosť, prosperitu a demokraciu a dosiahnuť pozitívne výsledky vo svete. Záujmy našich občanov sa najlepšie plnia jednotou členských štátov a inštitúcií v ich odhodlaní a jednotou pri spoločnom vykonávaní súdržných politík.

Angažovanosť

V prepojenejšom svete EÚ osloví ostatných a nadviaže s nimi kontakty. Vzhľadom na globálne hodnotové reťazce, nesmierne rýchly technologický vývoj a rastúcu migráciu sa bude EÚ v plnej miere zúčastňovať na svetovom trhu a spoluformovať pravidlá, ktorými sa riadi. Únia sa nemôže zabarikádovať pred vonkajšími hrozbami. Skrývanie sa pred svetom nás len oberá o príležitosti, ktoré ponúka prepojený svet. Znehodnocovanie životného prostredia a nedostatok zdrojov nepoznajú hranice, tak ako nadnárodná trestná činnosť a terorizmus. Vonkajšie nemožno oddeľovať od vnútorného. Pravdou je, že vnútorné politiky často len riešia následky vonkajšieho vývoja. Vzájomnú závislosť so všetkými príležitosťami, výzvami a obavami, ktoré prináša, zvládneme tým, že sa budeme angažovať v širšom svete a vo vzťahu k nemu.

Zodpovednosť

V problematickejšom svete sa EÚ bude riadiť silným zmyslom pre zodpovednosť. Pri riešení kríz nefungujú žiadne kúzla: neexistujú žiadne zázračné recepty, ktoré by sme mohli predpisovať niekomu inému. Pozitívnu zmenu však môže priniesť zodpovedná angažovanosť. Budeme preto urýchlene konať, aby sme zabránili násilným konfliktom, budeme schopní a pripravení reagovať zodpovedne, ale rozhodne na krízy, sprostredkovať dohody, za ktorých vykonávanie ponesú zodpovednosť miestni aktéri, a prijímať dlhodobé záväzky. Prijmeme zodpovednosť predovšetkým v Európe a priľahlých regiónoch, pričom v širšom kontexte sa budeme angažovať cielene. Budeme konať globálne s cieľom riešiť základné príčiny konfliktov a chudoby a presadzovať nedeliteľnosť a univerzálnosť ľudských práv.

Partnerstvo

EÚ bude zodpovedným globálnym aktérom, ale zodpovednosť musí byť spoločná a vyžaduje si investovanie do našich partnerstiev. Spoluzodpovednosť bude našou smerodajnou zásadou pri presadzovaní globálneho poriadku založeného na pravidlách. Pri plnení svojich cieľov budeme oslovovať štáty, regionálne orgány a medzinárodné organizácie. Budeme spolupracovať s kľúčovými partnermi, podobne zmýšľajúcimi krajinami a regionálnymi zoskupeniami. Selektívne si vyberieme partnerov, ktorých spolupráca je potrebná na vytváranie globálnych verejných statkov a na riešenie spoločných výziev. Prehlbíme svoje partnerstvá s občianskou spoločnosťou a súkromným sektorom ako kľúčovými aktérmi v prepojenom svete. Dosiahneme to prostredníctvom dialógu a podpory, ale aj prostredníctvom inovačnejších foriem angažovanosti.

3. Priority našej vonkajšej činnosti

V záujme presadzovania svojich spoločných záujmov v súlade s jasnými zásadami sa zameriame na päť všeobecných priorít.

3.1 Bezpečnosť našej Únie

Globálna stratégia EÚ sa začína doma. Po desaťročia naša Únia umožňuje občanom žiť v nebývalej bezpečnosti, demokracii a prosperite. Na týchto úspechoch budeme stavať aj v nasledujúcich rokoch. Dnes však našich ľudí a naše územie ohrozuje terorizmus, hybridné hrozby, zmena klímy, hospodárska nestabilita a energetická neistota. Európske hodnoty a európsky spôsob života nahľadáva politika strachu. Na zachovanie a rozvíjanie toho, čo sme doteraz dosiahli, je nevyhnutná radikálna zmena. V záujme zaručenia svojej bezpečnosti, podpory svojej prosperity a ochrany svojich demokracií sa posilníme z hľadiska bezpečnosti a obrany v plnom súlade s ľudskými právami a zásadami právneho štátu. Svoje záväzky v oblasti vzájomnej pomoci a solidarity musíme premeniť na skutky a vo väčšej miere prispievať ku kolektívnej bezpečnosti Európy prostredníctvom piatich línií činnosti.

Bezpečnosť a obrana

Ako Európania musíme prevziať väčšiu zodpovednosť za svoju bezpečnosť. Musíme byť pripravení a schopní odraziť vonkajšie hrozby, reagovať na ne a chrániť sa pred nimi. Hoci cieľom NATO je chrániť svojich členov, z ktorých je väčšina z európskych, pred vonkajším útokom, Európania musia byť lepšie vybavení, vycvičení a organizovaní, aby mohli rozhodujúcim spôsobom prispieť k tomuto kolektívnemu úsiliu a v prípade potreby konať aj samostatne. Na to, aby mohla Európa podporovať mier a chrániť bezpečnosť v rámci svojich hraníc i mimo nich, je potrebná primeraná úroveň ambícií a strategickej nezávislosti.

Európania musia byť schopní chrániť Európu, reagovať na vonkajšie krízy a pomáhať pri rozvoji bezpečnostných a obranných kapacít svojich partnerov, pričom tieto úlohy musia plniť v spolupráci s ostatnými. Popri vonkajšom krízovom riadení a budovaní kapacít by EÚ mala byť takisto schopná pomáhať na požiadanie aj pri ochrane svojich členov a svojich inštitúcií. Znamená to plniť si svoje záväzky v oblasti vzájomnej pomoci a solidarity a riešiť výzvy s vnútorným i vonkajším rozmerom, ako je terorizmus, hybridné hrozby, kybernetická a energetická bezpečnosť, organizovaná trestná činnosť a riadenie vonkajších hraníc. Napríklad misie a operácie spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP) môžu fungovať popri európskej pohraničnej a pobrežnej stráži a špecializovaných agentúrach EÚ v záujme posilnenia ochrany hraníc a námornej bezpečnosti s cieľom zachrániť viac životov, bojovať proti cezhraničnej trestnej činnosti a rozkladať prevádzkačné siete.

Pokiaľ ide o kolektívnu obranu, hlavným rámcom pre väčšinu členských štátov naďalej zostáva NATO. Vzťahy medzi EÚ a NATO neohrozujú bezpečnostnú a obrannú politiku tých členských štátov, ktoré v NATO nie sú. EÚ bude preto prehľbovať spoluprácu so Severoatlantickou alianciou, pričom zabezpečí komplementárnosť, synergiu a úplný súlad s inštitucionálnym rámcom, inkluzívnosťou a rozhodovacou nezávislosťou oboch subjektov. V tejto súvislosti je potrebné posilniť EÚ ako bezpečnostné spoločenstvo: európske bezpečnostné a obranné úsilie by malo EÚ umožniť konať nezávisle, no zároveň podporovať a vykonávať činnosti v spolupráci s NATO. Dôveryhodnejšia európska obrana je nevyhnutná aj z hľadiska zdravého transatlantického partnerstva so Spojenými štátmi.

Členské štáty potrebujú technologické a priemyselné prostriedky na získanie a udržanie spôsobilostí, ktoré podporia ich schopnosť konať nezávisle. Hoci obranná politika a výdavky zostávajú vo vnútroštátnej právomoci, žiadny členský štát si nemôže dovoliť konať samostatne: potrebné je jednotné úsilie a spolupráca. Hlbšia obranná spolupráca prináša interoperabilitu, efektívnosť, účinnosť a dôveru: zvyšuje produktívnosť výdavkov na obranu. Rozvoj a zachovanie obranných spôsobilostí si vyžaduje investície i optimalizáciu využívania vnútroštátnych zdrojov prostredníctvom hlbšej spolupráce.

EÚ bude pomáhať členským štátom a zvýši svoj príspevok k európskej bezpečnosti a obrane v súlade so zmluvami. Postupnou synchronizáciou a vzájomným prispôbením vnútroštátnych cyklov obranného plánovania a postupov rozvoja spôsobilostí sa môže posilniť strategická konvergencia medzi členskými štátmi. Nevyhnutnými predpokladmi európskeho bezpečnostného a obranného úsilia, ktoré sa bude opierať o silný európsky obranný priemysel, sú finančné prostriedky Únie na podporu obranného výskumu a technológií a nadnárodnej spolupráce, ako aj plné využitie potenciálu Európskej obrannej agentúry.

Boj proti terorizmu

Európu i ostatné časti sveta zasiahli rozsiahle teroristické útoky. Zvýšenie investícií do boja proti terorizmu a posilnenie solidarity v tejto oblasti je kľúčové. Preto budeme podporovať intenzívnejšiu výmenu informácií a spravodajskú spoluprácu medzi členskými štátmi a agentúrami EÚ. Jej súčasťou budú spoločné upozornenia na násilný extrémizmus, teroristické siete a zahraničných teroristických bojovníkov, ako aj monitorovanie médií a odstraňovanie nezákonného obsahu z nich. EÚ bude zároveň podporovať rýchle zotavenie členských štátov v prípade útokov prostredníctvom zvýšeného úsilia v oblasti bezpečnosti dodávok, ochrany kritickej infraštruktúry a posilnenia dobrovoľného rámca riadenia kybernetických kríz. S cieľom čeliť násilnému extrémizmu prehĺbime úsilie v oblasti vzdelávania, komunikácie, kultúry, mládeže a športu. Proti radikalizácii budeme bojovať prostredníctvom rozširovania našich partnerstiev s občianskou spoločnosťou, sociálnymi aktérmi, súkromným sektorom a obeťami terorizmu, ako aj prostredníctvom dialógu medzi náboženstvami a kultúrami. Čo je najdôležitejšie, EÚ bude presadzovať svoje hodnoty vo vnútornej i vonkajšej činnosti: toto je najúčinnější protilek voči násilnému extrémizmu, ktorý máme k dispozícii. V súlade s ľudskými právami budeme tiež ďalej rozvíjať spoluprácu v oblasti boja proti terorizmu, a to okrem iného so severnou Afrikou, s Blízky východom, západným Balkánom a Tureckom, a s partnermi z celého sveta budeme spolupracovať na výmene najlepších postupov a príprave spoločných programov zameraných na boj proti násilnému extrémizmu a radikalizácii.

Kybernetická bezpečnosť

EÚ sa intenzívnejšie zameria na kybernetickú bezpečnosť, vybavenie EÚ a pomoc členským štátom, aby sa mohli chrániť proti kybernetickým hrozbám, pričom zachová otvorený, slobodný a bezpečný kybernetický priestor. Súčasťou tohto úsilia je posilnenie technologických kapacít zameraných na zmierňovanie hrozieb a odolnosť kritickej infraštruktúr, sietí a služieb a znižovanie počítačovej kriminality. Vyžaduje si to podporu inovatívnych systémov informačných a komunikačných technológií (IKT), ktoré zabezpečia dostupnosť a integritu údajov a zároveň bezpečnosť európskeho digitálneho priestoru prostredníctvom vhodných politík lokalizácie ukladania údajov a certifikácie digitálnych produktov a služieb. Bude potrebné zohľadniť kybernetické otázky vo všetkých oblastiach politiky, posilniť kybernetické aspekty v misiách a operáciách SBOP a ďalej rozvíjať platformy spolupráce. EÚ bude podporovať spoluprácu členských štátov v oblasti kybernetického priestoru zameranú na politické, operačné a technické aspekty, a to najmä pokiaľ ide o analýzu a zvládanie následkov, a podporovať výmenu hodnotení medzi štruktúrami EÚ a príslušnými inštitúciami v členských štátoch. Bude posilňovať spoluprácu v oblasti kybernetickej bezpečnosti s kľúčovými partnermi, akými sú USA a NATO. Reakcia EÚ bude založená aj na silných partnerstvách verejného a súkromného sektora. Spolupráca a výmena informácií medzi členskými štátmi, inštitúciami, súkromným sektorom a občianskou spoločnosťou môže podporiť spoločnú kultúru kybernetickej bezpečnosti a zvýšiť pripravenosť na možné kybernetické narušenia a útoky.

Energetická bezpečnosť

Energetická únia predstavuje integrované úsilie pracovať na vnútorných a vonkajších rozmeroch európskej energetickej bezpečnosti. EÚ sa v súlade s cieľmi energetickej únie bude usilovať o diverzifikáciu svojich zdrojov energie, trás a dodávateľov, najmä pokiaľ ide o zemný plyn, ako aj o podporu najvyšších noriem jadrovej bezpečnosti v tretích krajinách. Prostredníctvom našej energetickej diplomacie budeme na celom svete posilňovať vzťahy so spoľahlivými krajinami produkcie a tranzitu energie a podporovať zavedenie infraštruktúry, ktorá umožní, aby sa na európsky trh dostala energia z diverzifikovaných zdrojov. Záväzné dohody o infraštruktúre s tretími krajinami však môžu na bezpečnosť dodávok energie v Únii vplývať rôznym spôsobom alebo tiež brániť fungovaniu vnútorného trhu s energiou. Preto musia byť tieto dohody transparentné a všetky nové infraštruktúry musia byť plne v súlade s uplatniteľným právom EÚ vrátane tretieho energetického balíka. EÚ sa v rámci svojej vnútornej činnosti zameria na plne funkčný vnútorný trh s energiou, energiu z udržateľných zdrojov a energetickú efektívnosť, koherentnú prípravu spätného toku, prepojenia, ako aj na infraštruktúru potrebnú na uskladňovanie skvapalneného zemného plynu (LNG).

Strategická komunikácia

EÚ posilní strategickú komunikáciu, investície a angažovanosť v rôznych oblastiach verejnej diplomacie s cieľom priblížiť zahraničnú politiku EÚ občanom a zlepšiť súvisiacu komunikáciu s našimi partnermi. Zlepšíme jednotnosť a rýchlosť informovania o našich zásadách a činnostiach. Budeme tiež promptne a fakticky vyvracať dezinformácie. Ďalej budeme podporovať otvorené a kritické mediálne prostredie v EÚ a za jej hranicami, a tiež spolupracovať s miestnymi aktérmi a prostredníctvom sociálnych médií.

3.2 Odolnosť štátov a spoločností na východ a na juh od Únie

Investície do odolnosti štátov a spoločností na východe, ktoré siahajú až po Strednú Áziu, a na juhu až po strednú Afriku sú v záujme našich občanov. Nestabilita za našimi hranicami ohrozuje všetky naše životné záujmy. Na druhej strane odolnosť – schopnosť štátov a spoločností vykonať reformy, a teda prekonať vnútorné a vonkajšie krízy – prináša výhody nám i krajinám v susedných regiónoch, pretože je základom udržateľného rozvoja a vzniku prosperujúcich spoločností. EÚ preto spolu so svojimi partnermi bude podporovať odolnosť okolitých regiónov. Odolný štát je bezpečný a bezpečnosť je základom prosperity a demokracie. Platí však aj opak. S cieľom podporiť udržateľnú bezpečnosť nebudeme podporovať len štátne inštitúcie. Ako sa uvádza v cieľoch trvalo udržateľného rozvoja, odolnosť je širší pojem, ktorý zahŕňa všetkých jednotlivcov a celú spoločnosť. Základom odolného štátu je odolná spoločnosť založená na demokracii, dôvere v inštitúcie a udržateľnom rozvoji.

Politika rozširovania

O členstvo v Únii môže požiadať každý európsky štát, ktorý dodržiava a podporuje hodnoty zakotvené v našich zmluvách. Dôveryhodná politika rozširovania založená na prísnej a spravodlivej podmienenosti je nenahraditeľným nástrojom podpory odolnosti v dotknutých krajinách a zabezpečuje, aby modernizácia a demokratizácia postupovali v súlade s prístupovými kritériami. Dôveryhodná politika rozširovania predstavuje strategickú investíciu do bezpečnosti a prosperity Európy a v značnej miere už prispela k mieru v oblastiach, kde predtým zúrila vojna.

V rámci súčasnej politiky rozširovania sú výzvy v oblasti migrácie, energetickej bezpečnosti, terorizmu a organizovanej trestnej činnosti spoločné pre EÚ, západný Balkán a Turecko. Tieto výzvy sa dajú vyriešiť len spoločne. Odolnosť týchto krajín však nie je samozrejmosťou. EÚ sa vo všetkých týchto krajinách teší jedinečnému vplyvu. Strategickou výzvou pre EÚ je teda podpora politických reforiem, právneho štátu, hospodárskej konvergencie a dobrých susedských vzťahov so západným Balkánom a s Tureckom a zároveň ucelené rozvíjanie spolupráce medzi rôznymi sektormi.

Politika EÚ voči kandidátskym krajinám bude naďalej vychádzať z jasného, prísneho a spravodlivého prístupového procesu. V prvom rade sa bude sústreďovať na základné požiadavky členstva a jej súčasťou bude prísnejšia kontrola reforiem, jasnejšie požiadavky týkajúce sa reforiem a spätná väzba z Európskej komisie a členských štátov, ako aj miestnych občianskych spoločností. Podpora EÚ a spolupráca s týmito krajinami musí zároveň už dnes prinášať konkrétne výhody a musí sa dobre vysvetľovať. To znamená spoluprácu v oblasti boja proti terorizmu, reformy sektora bezpečnosti, migrácie, infraštruktúry, energetiky a klímy, prehĺbovanie medziľudských kontaktov a cieleňú úpravu niektorých foriem pomoci EÚ s cieľom dosiahnuť zreteľné zlepšenie životných podmienok občanov.

Naši susedia

Strategickou prioritou v našom susedstve je odolnosť štátov a spoločností. Mnohé národy, ktoré patria do rámca európskej susedskej politiky (ESP) na východe i na západe, si želajú vybudovať užšie vzťahy s Úniou. Naša trvalá atraktívnosť môže podnietiť transformáciu a nie je namierená proti žiadnej krajine. Do uvedenej skupiny v súčasnosti patria krajiny ako Tunisko alebo Gruzínsko a ich úspech ako prosperujúcich, mierových a stabilných demokracií by rezonoval naprieč ich regiónmi. V rámci ESP sa potvrdili záväzky voči Východnému partnerstvu a krajinám južného Stredozemia, ktoré sa usilujú o nadviazanie pevnejších vzťahov s nami. Tieto krajiny podporíme pri vykonávaní dohôd o pridružení vrátane prehĺbených a komplexných zón voľného obchodu (DCFTA). Budeme tiež kreatívne uvažovať o ďalšom prehĺbení partnerstiev šitých na mieru. Medzi možnosťami patrí vytvorenie hospodárskeho priestoru s krajinami, ktoré vykonávajú DCFTA, rozšírenie transeurópskych sietí a Energetického spoločenstva, ako aj budovanie fyzických a digitálnych prepojení. Spoločenské prepojenia sa posilnia aj posilnením mobility, kultúrnych a vzdelávacích výmen, spolupráce vo výskume a platformami občianskej spoločnosti. Vyvinie sa úsilie o plnú účasť na programoch EÚ a v agentúrach EÚ, spolu so strategickým dialógom s cieľom pripraviť pôdu pre ďalšie zapojenie týchto krajín do SBOP.

Odolnosť je strategickou prioritou EÚ na východe a juhu, a to v krajinách, ktoré si želajú silnejšie väzby s EÚ, ako i v krajinách v rámci a mimo ESP, ktoré o ne nemajú záujem. EÚ bude podporovať rôzne prístupy ako dosiahnuť odolnosť na východe a juhu, pričom sa zameria na najnaliehavejšie aspekty nestability a tie krajiny, kde môžeme dosiahnuť zmysluplnú zmenu.

Odolnosť v regiónoch okolo nás

EÚ bude presadzovať mnohostranný prístup k odolnosti v okolitých regiónoch. Zatiaľ čo represívne štáty sú vo svojej podstate z dlhodobého hľadiska nestabilné, existuje mnoho spôsobov ako vybudovať inkluzívne, prosperujúce a bezpečné spoločnosti. Budeme preto presadzovať ciele politiky na podporu inkluzívneho a zodpovedného riadenia, ktoré je kľúčové z hľadiska boja proti terorizmu, korupcii a organizovanej trestnej činnosti a ochrany ľudských práv. Represia uduší prejavy nespokojnosti a marginalizuje komunity. EÚ bude preto podporovať ľudské práva prostredníctvom dialógu a podpory aj v najtŕažších prípadoch. Prostredníctvom dlhodobej angažovanosti sa budeme nepretržite snažiť zlepšiť ochranu ľudských práv. Budeme realizovať miestne, na právach založené prístupy k reforme súdnictva a sektorov bezpečnosti a obrany a podporovať budovanie kapacít v nestabilných štátoch, vrátane kybernetických kapacít. Pracovať budeme prostredníctvom rozvoja, diplomacie a SBOP a zabezpečíme, aby naše úsilie v oblasti reformy bezpečnostného sektora umožnilo a zlepšilo kapacity našich partnerov v oblasti zaisťovania bezpečnosti v rámci právneho štátu. Budeme spolupracovať s ďalšími medzinárodnými aktérmi a koordinovať naše úsilie o budovanie kapacít predovšetkým s OSN a NATO.

Štáty sú odolné, keď spoločnosť cíti, že sa jej situácia zlepšuje, a má nádej v budúcnosť. EÚ v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja prijme spoločný prístup k humanitárnej pomoci, rozvoju, migrácii, obchodu, investíciám, infraštruktúre, vzdelávaniu, zdravotníctvu a výskumu a zlepší horizontálnu súdržnosť medzi EÚ a jej členskými štátmi. Budeme bojovať proti chudobe a nerovnosti, rozšírime prístup k verejným službám a sociálnemu zabezpečeniu a presadzovať budeme dôstojné pracovné príležitosti, najmä pre ženy a mladých ľudí. Budeme podporovať vytváranie priaznivého prostredia pre nové hospodárske úsilie, zamestnanosť a začleňovanie marginalizovaných skupín. Rozvojové fondy by sa mali stať katalyzátormi strategických investícií prostredníctvom verejno-súkromných partnerstiev a podporovať tak udržateľný rast, vytváranie pracovných miest, rozvoj zručností a transfer technológií. Naše obchodné dohody využijeme na podporu trvalo udržateľného rozvoja, ochrany ľudských práv a správy vecí verejných založenej na pravidlách.

Odolnosť spoločnosti sa posilní prehĺbením vzťahov s občianskou spoločnosťou, najmä v kontexte úsilia občianskej spoločnosti o vyvodenie zodpovednosti vlád za ich činnosť. Budeme viac spolupracovať s kultúrnymi organizáciami, náboženskými spoločenstvami, sociálnymi partnermi a obhajcami ľudských práv a vystupovať proti zmenšovaniu priestoru pre občiansku spoločnosť, a to aj prostredníctvom porušovania slobody prejavu a združovania. Pozitívnu zmenu možno dosiahnuť iba vlastnými silami a môže trvať roky, kým sa takáto zmena prejaví. Náš záväzok voči občianskej spoločnosti preto bude dlhodobý. Odolnosť spoločnosti budeme budovať aj prehľbovaním práce v oblasti vzdelávania, kultúry a mládeže s cieľom podporiť pluralizmus, spolunažívanie a vzájomný rešpekt.

Napokon, EÚ sa bude usilovať o posilnenie energetickej a environmentálnej odolnosti. Transformácia energetiky predstavuje jednu z hlavných výziev v okolitých regiónoch, ktorú je potrebné náležite riadiť, aby sa zabránilo vyostrovaniu sociálneho napätia. Zmena klímy a zhoršovanie životného prostredia vyhrocujú prípadné konflikty, a to vzhľadom na ich vplyv na dezertifikáciu, degradáciu pôdy a nedostatok vody a potravín. Reforma sektorov energetiky a životného prostredia môže podobne ako reforma bezpečnostného sektora pomôcť partnerským krajinám na ceste transformácie energetiky a pri opatreniach v oblasti klímy. Prostredníctvom takéhoto úsilia budeme podporovať liberalizáciu energetiky, rozvoj energie z obnoviteľných zdrojov, lepšiu reguláciu a transfer technológií, zmierňovanie zmeny klímy a adaptáciu na ňu. Prostredníctvom rozvoja, diplomacie a vedeckej spolupráce tiež budeme podporovať vlády pri formulovaní udržateľných riešení v oblasti potravinárskej výroby a využívania vody a energie.

Efektívnejšia migračná politika

Osobitný dôraz v rámci našej práce v oblasti odolnosti sa bude klásť na krajiny pôvodu a tranzitu migrantov a utečencov. Výrazne posilníme našu humanitárnu činnosť v týchto krajinách, pričom sa zameriame na vzdelávanie, ženy a deti. Spolu s krajinami pôvodu a tranzitu budeme rozvíjať spoločné a individuálne prístupy k migrácii, ktorých aspektmi budú rozvoj, diplomacia, mobilita, legálna migrácia, riadenie hraníc, readmisia a navráť. Prostredníctvom rozvoja, trustových fondov, preventívnej diplomacie a mediácie budeme spolupracovať s krajinami pôvodu na riešení základných príčin vysídľovania a predchádzaní im, riadení migrácie a boji proti cezhraničnej trestnej činnosti. Budeme podporovať tranzitné krajiny zlepšovaním prijímacích a azylových kapacít a úsilím v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy migrantov a ich príležitostí na živobytie. Musíme zamedziť neregulárnej migrácii prostredníctvom účinnejšej politiky návratu, ako aj zabezpečením legálnych kanálov pre mobilitu ľudí. To znamená zlepšiť a implementovať existujúce kanály legálnej a cirkulujúcej migrácie. Znamená to tiež, že sa bude pracovať na účinnejšom spoločnom európskom azylovom systéme, ktorý zachová právo žiadať o azyl zaistením bezpečného, regulovaného a legálneho príchodu utečencov, ktorí v EÚ hľadajú medzinárodnú ochranu. Zároveň budeme spolupracovať s našimi medzinárodnými partnermi s cieľom zabezpečiť spoločnú globálnu zodpovednosť a solidaritu. Vytvoríme efektívnejšie partnerstvá v oblasti riadenia migrácie s agentúrami OSN, novými aktérmi, regionálnymi organizáciami, občianskou spoločnosťou a miestnymi komunitami.

3.3 Integrovaný prístup ku konfliktom a krízam

Sme svedkami čoraz častejšieho rozpadu nestabilných štátov v násilných konfliktoch. Tieto krízy a neopísateľné násilnosti a ľudské utrpenie, ktoré spôsobujú, ohrozujú naše spoločné životné záujmy. EÚ sa bude praktickým a principiálnym spôsobom angažovať v budovaní mieru, pričom sa sústreďí na okolité regióny na východe a na juhu, pričom v jednotlivých prípadoch zväží angažovanosť vo vzdialenejších regiónoch. Bezpečnosť ľudí bude podporovať prostredníctvom integrovaného prístupu.

Všetky tieto konflikty majú viacero rozmerov – od bezpečnosti po rodové otázky, od správy vecí verejných po hospodárstvo. Kľúčovým je vykonávať *viacrozmerný* prístup prostredníctvom využitia všetkých dostupných politík a nástrojov zameraných na prevenciu, riadenie a riešenie konfliktov. Rozsah pôsobnosti „komplexného prístupu“ sa však rozšíri. Žiadne rýchle riešenia týchto konfliktov neexistujú. Skúsenosti zo Somálska, Mali, Afganistanu a iných krajín poukazujú na ich zdĺhavú povahu. EÚ bude preto uplatňovať *viacfázový* prístup, konajúc vo všetkých fázach konfliktu. Budeme investovať do prevencie, riešenia a stabilizácie a vyhneme sa predčasnému stiahnutiu v prípade vzniku novej krízy na inom mieste. EÚ sa preto bude ďalej angažovať v riešení dlhodobých konfliktov v krajinách Východného partnerstva. Žiadny z týchto konfliktov sa neodohráva na jednej úrovni riadenia. Konflikty, ako napr. v Sýrii a Líbyi, často vznikajú lokálne, ale zložitými sa stávajú na základe národných, regionálnych a globálnych vrstiev, ktoré získavajú. EÚ preto bude uplatňovať *viacúrovňový* prístup ku konfliktom s činnosťou na miestnej, národnej, regionálnej a globálnej úrovni. Napokon, žiaden z týchto konfliktov nemôže EÚ vyriešiť sama. Budeme vykonávať *mnohostranný* prístup so zapojením všetkých aktérov, ktorí sú prítomní v konflikte a potrební na jej riešenie. Budeme systematickejšie realizovať partnerskú spoluprácu v teréne s regionálnymi a medzinárodnými organizáciami, darcami a občianskou spoločnosťou. O širšiu spoluprácu sa budeme usilovať aj na regionálnej a medzinárodnej úrovni. Udržateľný mier možno dosiahnuť len prostredníctvom komplexných dohôd založených na širokých, intenzívnych a trvalých regionálnych a medzinárodných partnerstvách.

Preventívny mier

Je už dlho známe, že predchádzanie konfliktom je účinnejšie a efektívnejšie než riešenie už vzniknutých kríz. Konflikt sa po svojom vzniku zvyčajne stáva čoraz neprehľadnejším. EÚ má dobré výsledky v oblasti preventívneho budovania mieru a preventívnej diplomacie. Z tohto dôvodu zdvojnásobíme úsilie o prevenciu a budeme monitorovať základné príčiny, ako sú porušovanie ľudských práv, nerovnosť, nedostatok zdrojov a zmena klímy, čo je multiplikátor hrozieb, ktorý urýchľuje nedostatok vody a potravín, pandémie a vysídľovanie.

Včasné varovanie je zbytočné, pokiaľ po ňom nenasledujú včasné opatrenia. To znamená pravidelné podávanie správ a predkladanie návrhov Rade, zapájanie sa do preventívnej diplomacie a mediácie mobilizáciou delegácií a osobitných zástupcov EÚ a prehĺbenie partnerstiev s občianskou spoločnosťou. Musíme rozvíjať politickú kultúru včasnejšieho zásahu v reakcii na riziko vzniku násilného konfliktu.

Bezpečnosť a stabilizácia

EÚ bude systematickejšie pracovať na bezpečnostnom rozmere týchto konfliktov. Európska bezpečnosť a obrana musia byť lepšie vybavené na budovanie mieru, zaručenie bezpečnosti a ochranu ľudských životov, najmä civilistov, a to v plnom súlade s medzinárodným právom. EÚ musí byť schopná rýchlo, zodpovedne a rozhodne reagovať na krízy, najmä v oblasti podpory boja proti terorizmu. Musí byť schopná zaistiť bezpečnosť pri dosahovaní mierových dohôd a vytváraní a nástupe prechodných vlád. Ak sa to nepodarí, EÚ by mala byť pripravená podporiť konsolidáciu miestnych prímerí a napomáhať takejto konsolidácii, vytvárajúc tak priestor pre budovanie kapacít. Prostredníctvom koherentného uplatňovania vnútorných a vonkajších politík musí EÚ zároveň čeliť rôznym následkom neistoty (od obchodovania s ľuďmi a prevádzacstva až po terorizmus), ktorá môže vyplývať z takýchto konfliktov.

Pri vzniku vyhliadok na stabilizáciu musí EÚ legitímnym inštitúciám pomôcť urýchlene poskytovať základné služby a bezpečnosť pre miestne obyvateľstvo, znižujúc tak riziko opätovného prepuknutia násilností a umožňujúc návrat vysídlených osôb. Budeme sa preto usilovať preklenúť nedostatky v našej reakcii vo fáze medzi ukončením násilností a dlhodobou obnovou a rozvíjať duálnu povahu našej angažovanosti (bezpečnosť/rozvoj).

Urovnávanie konfliktov

Každý krajina, v ktorej došlo ku konfliktu, bude musieť opätovne vybudovať svoju vlastnú spoločenskú zmluvu medzi štátom a jeho občanmi. Únia podporí takéto úsilie a pomôže so zavedením inkluzívnej správy vecí verejných na všetkých úrovniach. Pri rozpade „centra“ má prístup budovania spoločnosti len smerom zhora nadol iba obmedzený vplyv. Inkluzívne politické riešenie si vyžaduje opatrenia na všetkých úrovniach. Prostredníctvom SBOP, rozvojovej spolupráce a špecializovaných finančných nástrojov zlúčime prístupy „zhora nadol“ a „zdola nahor“ s cieľom posilniť základy udržateľnej štátnosti založenej na miestnej zodpovednosti. Práca na miestnej úrovni, napríklad s miestnymi orgánmi a samosprávami, môže pomôcť pri poskytovaní základných služieb občanom a umožňuje intenzívnejšiu spoluprácu s vybudovanou občianskou spoločnosťou. Práca v tomto smere tiež zlepší naše miestne znalosti, čo nám pomôže rozlišovať medzi skupinami, s ktorými budeme diskutovať bez poskytovania podpory, a skupinami, ktoré budeme aktívne podporovať ako obhajcov ľudskej bezpečnosti a zmierenia.

EÚ bude takisto podporovať inkluzívnu správu vecí verejných na všetkých úrovniach prostredníctvom mediácie a sprostredkovania. Zároveň budeme rozvíjať kreatívnejšie prístupy k diplomacii. Znamená to tiež podporu úlohy žien v mierovom úsilí – od vykonávania rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN o ženách, mieri a bezpečnosti po zlepšenie vnútornej rodovej rovnováhy v EÚ. Z toho vyplýva systematickejšie využívanie kultúrnej,

interkonfesionálnej, vedeckej a hospodárskej diplomacie pri urovnávaní konfliktov.

Politika mierovej ekonomiky

EÚ podporí tvorbu priestoru, v ktorom sa môže vybudovať a konsolidovať legitímne hospodárstvo. Uprostred násilných konfliktov to znamená zabezpečenie prístupu humanitárnej pomoci, aby sa umožnilo poskytovanie základných tovarov a služieb. Znamená to tiež snahu o odstránenie vojnovej ekonomiky a vytvoriť možnosti pre legitímne živobytie. To si vyžaduje väčšiu súčinnosť medzi humanitárnou a rozvojovou pomocou, prostredníctvom ktorých sa poskytuje naša podpora zameraná na zdravie, vzdelávanie, ochranu, základný tovar a legálnu prácu. Keď sa objavia vyhliadky na stabilizáciu, synergia obchodu a rozvoja môže podporiť dlhodobé budovanie mieru.

Kľúčovými nástrojmi, ktoré prinášajú nenásilnú zmenu, sú reštriktívne opatrenia spolu s diplomaciou. Môžu zohrávať kľúčovú úlohu pri odrádzaní od konfliktov, predchádzaní im a ich riešení. Na podporu legitímneho hospodárstva a zabránenie poškodenia miestnych spoločenských súladu s medzinárodným právom a právom EÚ starostlivo vypracujú a monitorujú inteligentné sankcie. V boji proti zločineckej vojnovej ekonomike musí EÚ taktiež zmodernizovať svoju politiku kontroly vývozu tovaru s dvojakým použitím a potláčať nezákonné obchodovanie s kultúrnymi objektmi a prírodnými zdrojmi.

3.4 Kooperatívne regionálne usporiadania

Vo svete, ktorý uviazol medzi globálnymi tlakmi a presadzovaním miestneho vplyvu, vystupuje do popredia regionálna dynamika. Regióny ako komplexné siete moci, interakcie a identity predstavujú kritický priestor správy v decentralizovanom svete. Dobrovoľné formy regionálnej správy ponúkajú štátom a národom príležitosť na lepšie riadenie bezpečnostných otázok, na využitie ekonomických prínosov globalizácie, väčšiu mieru vyjadrenia svojej kultúry a identity a na uplatňovanie vplyvu na svetovej scéne. Toto je základným odôvodnením mieru a rozvoja v samotnej EÚ v 21. storočí. Preto budeme presadzovať a podporovať kooperatívne regionálne usporiadania na celom svete, a to aj v najviac rozdelených oblastiach. Regionálne usporiadania nenadobúdajú jedinú formu. Tam, kde je to možné a ak je to v súlade s našimi záujmami, EÚ bude podporovať regionálne organizácie. Nebudeme sa usilovať o exportovanie nášho modelu, ale skôr budeme vyvíjať úsilie o recipročnú inšpiráciu vyplývajúcu z rôznych regionálnych skúseností. Kooperatívne regionálne usporiadania však nevytvárajú len organizácie. Zahŕňajú kombináciu dvojstranných, subregionálnych, regionálnych a medziregionálnych vzťahov. Zahŕňajú aj úlohu globálnych aktérov prepojených s úsilím regiónov o kooperáciu. Spoločne môžu byť tieto aspekty odpoveďou na cezhraničné konflikty, ako aj na výzvy a príležitosti. V rôznych regiónoch sveta bude EÚ motivovaná konkrétnymi cieľmi. Vo všetkých regiónoch budeme investovať do vzťahov spolupráce, aby sme podnietili spoločnú globálnu zodpovednosť.

Európsky bezpečnostný poriadok

Zvrchovanosť, nezávislosť a územná celistvosť štátov, neporušiteľnosť hraníc a mierové riešenie sporov sú kľúčové prvky európskeho bezpečnostného poriadku. Tieto zásady sa vzťahujú na všetky štáty, a to v EÚ aj mimo nej.

Avšak mier a stabilita v Európe už nie sú samozrejmosťou. Porušovanie medzinárodného práva zo strany Ruska a jeho destabilizácia Ukrajiny sú spolu s dlhotrvajúcimi konfliktmi v širšom čiernomorskom regióne útokom na jadro európskeho bezpečnostného poriadku. EÚ bude jednotná pri podpore medzinárodného práva, demokracie, ľudských práv, spolupráce a práva každej krajiny slobodne si zvoliť svoju budúcnosť.

Riadenie vzťahov s Ruskom je kľúčovou strategickou výzvou. Základným kameňom politiky EÚ voči Rusku musí zostať jednotný a spoločný prístup. Podstatné zmeny vo vzťahoch medzi EÚ a Ruskom sú podmienené úplným dodržiavaním medzinárodného práva a zásad podporujúcich európsky bezpečnostný poriadok vrátane Helsinského záverečného aktu a Parížskej charty. Neuznáme protiprávnu anexiu Krymu zo strany Ruska ani nebudeme akceptovať destabilizáciu východnej Ukrajiny. Posilníme EÚ, zvýšime odolnosť našich východných susedov a budeme podporovať ich právo slobodne určiť svoj postoj k EÚ. Zároveň platí, že medzi EÚ a Ruskom existuje vzájomná závislosť. Preto budeme zapájať Rusko do rokovaní o nezhodách a spolupracovať s ním, ak sa naše záujmy prelínajú. Okrem tých otázok zahraničnej politiky, na ktorých v súčasnosti spolupracujeme, sa možno selektívne angažovať aj v oblastiach európskeho záujmu vrátane klímy, Arktídy, námornej bezpečnosti, vzdelávania, výskumu a cezhraničnej spolupráce. Angažovanie by malo zahŕňať aj hlbšie spoločenské väzby prostredníctvom ľahšieho cestovania pre študentov, zástupcov občianskej spoločnosti a pre podnikateľov.

Pokiaľ ide o celý región, EÚ bude podporovať spoluprácu s Radou Európy a Organizáciou pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe. OBSE sa ako celoeurópska organizácia siahajúca do Strednej Ázie s transatlantickými väzbami nachádza v centre európskeho bezpečnostného poriadku. EÚ posilní svoj príspevok v rámci OBSE a svoju spoluprácu s touto organizáciou ako jedným z pilierov európskej bezpečnosti.

Mierové a prosperujúce Stredozemie, Blízky východ a Afrika

Stredozemie, Blízky východ a časti subsaharskej Afriky sa zmietajú v zmätku, ktorého dôsledky sa pravdepodobne vyjasnia až o desiatky rokov. Riešenie konfliktov a podpora rozvoja a ľudských práv na juhu sú nevyhnutné kroky na riešenie hrozby terorizmu, demografických výziev, migrácie a zmeny klímy a na využitie príležitosti na spoločnú prosperitu. EÚ zintenzívni svoju podporu regionálnym a subregionálnym organizáciám v Afrike a na Blízkom východe a spoluprácu s nimi, ako aj formáty funkčnej spolupráce v regióne. Regionálne organizácie sa však nezaoberajú celou relevantnou dynamikou, pričom niektoré odzrkadľujú existujúcu rozštiepenosť. Preto budeme zároveň konať pružne s cieľom pomôcť preklenúť rozdiely a podporiť regionálnych aktérov pri dosahovaní konkrétnych výsledkov. To sa dosiahne prostredníctvom mobilizácie našich bilaterálnych a multilaterálnych politík a rámcov, ako aj prostredníctvom partnerstiev s občianskou spoločnosťou v tomto regióne.

EÚ bude sledovať päť akčných línií. Po prvé, v Maghrebe a na Blízkom východe bude EÚ podporovať funkčnú multilaterálnu spoluprácu. Budeme podporovať praktickú spoluprácu, a to aj prostredníctvom Únie pre Stredozemie, v otázkach, ako sú bezpečnosť hraníc, nezákonné obchodovanie, boj proti terorizmu, nešírenie zbraní, bezpečnosť dodávok vody a potravinová bezpečnosť, energetika a klíma, infraštruktúra a zvládanie katastrof. Budeme podporovať dialóg a rokovanie o regionálnych konfliktoch, napríklad v Sýrii a Líbyi. Pokiaľ ide o palestínsko-izraelský konflikt, EÚ bude úzko spolupracovať s kvartetom, Ligou arabských štátov a so všetkými kľúčovými zainteresovanými stranami s cieľom zachovať perspektívu životaschopného riešenia v podobe existencie dvoch štátov, založeného na líniách z roku 1967 s rovnocennou výmenou územia a s cieľom vytvoriť podmienky pre zmysluplné rokovania. EÚ bude pri prehlbovaní spolupráce s Izraelom a Palestínskou samosprávou presadzovať aj plný súlad s európskym a medzinárodným právom.

Po druhé, EÚ bude prehlbovať sektorovú spoluprácu s Tureckom, pričom sa zároveň bude snažiť o upevnenie tureckej demokracie v súlade s prístupovými kritériami vrátane normalizácie vzťahov s Cyprom. EÚ bude preto pokračovať v prístupovom procese, pričom sa bude držať prísnej a spravodlivej podmienenosti, a zároveň sa bude koherentne zapájať do dialógu o boji proti terorizmu, o regionálnej bezpečnosti a utečencoch. Budeme pracovať aj na modernizácii colnej únie a liberalizácii vízového režimu a ďalej spolupracovať s Tureckom v oblasti vzdelávania, energetiky a dopravy.

Po tretie, EÚ sa bude usilovať o vyváženú angažovanosť v Perzskom zálive. Bude pokračovať v spolupráci s Radou pre spoluprácu v Perzskom zálive (GCC) a s jednotlivými krajinami Perzského zálivu. Na základe dohody o iránskom jadrovom programe a jeho vykonávaní bude tiež postupne nadväzovať kontakty s Iránom v oblastiach, ako je obchod, výskum, životné prostredie, energetika, boj proti nezákonnému obchodovaniu, migrácia a spoločenské výmeny. Prehlbí dialóg s Iránom a krajinami GCC o regionálnych konfliktoch, ľudských práv a boji proti terorizmu, pričom sa bude usilovať o zabránenie prenosu existujúcich kríz a o posilnenie priestoru pre spoluprácu a diplomaciu.

Po štvrté, vzhľadom na rastúce prepojenia medzi severnou a subsaharskou Afrikou, ako aj medzi Africkým rohom a Blízkym východom, bude EÚ podporovať spoluprácu medzi týmito subregiónmi. To zahŕňa podporu trojstranných vzťahov v oblasti Červeného mora medzi Európou, Africkým rohom a Perzským zálivom v záujme riešenia spoločných výziev v oblasti bezpečnosti a ekonomických príležitostí. To znamená systematické zaoberanie sa cezhraničnou dynamikou v regiónoch severnej a západnej Afriky, Sahelu a Čadského jazera prostredníctvom užších väzieb s Africkou úniou, Hospodárskym spoločenstvom západoafrických štátov (ECOWAS) a so skupinou G5 Sahel.

Napokon, budeme podporovať mier a rozvoj v Afrike ako investíciu do našej bezpečnosti a prosperity. Zintenzívňime spoluprácu s Africkou úniou, ako aj s ECOWAS-om, Medzivládny úradom pre rozvoj vo východnej Afrike, Východoafrickým spoločenstvom a s ďalšími, a poskytujeme podporu týmto subjektom. Musíme zvýšiť naše úsilie o stimulovanie rastu a vytváranie pracovných miest v Afrike. Dohody o hospodárskom partnerstve môžu podporiť africkú integráciu a mobilitu a povzbudiť úplné a rovnocenné zastúpenie Afriky v globálnych hodnotových reťazcoch. Na podporu udržateľného rozvoja je tiež potrebné výrazné zvýšenie európskych investícií v Afrike. Vybudujeme silnejšie prepojenie našej obchodnej, rozvojovej a bezpečnostnej politiky v Afrike a spojíme naše rozvojové úsilie s prácou v oblasti migrácie, zdravia, vzdelávania, energetiky a klímy, vedy a techniky, najmä s cieľom zlepšiť potravinovú bezpečnosť. Budeme pokračovať v podpore úsilia o mier a bezpečnosť v Afrike a budeme africkým organizáciám pomáhať pri ich práci v oblasti predchádzania konfliktom, boja proti terorizmu a organizovanej trestnej činnosti, migrácie a riadenia hraníc. Urobíme tak prostredníctvom diplomacie, SBOP a rozvoja, ako aj trustových fondov na podporu regionálnych stratégií.

Užšie transatlantické vzťahy

EÚ bude investovať do silných transatlantických väzieb, a to smerom na sever aj na juh. Pevné transatlantické partnerstvo prostredníctvom NATO a so Spojenými štátmi a Kanadou nám pomáha zvyšovať odolnosť, riešiť konflikty a prispievať k účinnej globálnej správe. NATO je pre svojich členov pevným základom euroatlantickej bezpečnosti už takmer 70 rokov. Zostáva najsilnejšou a najúčinnnejšou vojenskou alianciou na svete. EÚ prehĺbi svoje partnerstvo s NATO prostredníctvom koordinovaného rozvoja obranných spôsobilostí, súbežných a zosúladených cvičení a vzájomne sa posilňujúcich opatrení na budovanie kapacít našich partnerov, riešenie hybridných a kybernetických hrozieb a na podporu námornej bezpečnosti.

EÚ sa bude s USA usilovať o Transatlantické obchodné a investičné partnerstvo (TTIP). Podobne ako komplexná hospodárska a obchodná dohoda (CETA) s Kanadou, aj TTIP dokazuje transatlantické odhodlanie zdieľať hodnoty a vysiela signál o našej ochote sledovať ambiciózne obchodný program založený na pravidlách. V rámci širšieho bezpečnostného programu budú USA i naďalej naším kľúčovým partnerom. EÚ bude prehľbovať spoluprácu s USA a Kanadou v oblasti opatrení týkajúcich sa krízového riadenia, boja proti terorizmu, kybernetiky, migrácie, energetiky a klímy.

V širšom atlantickom priestore bude Únia rozširovať spoluprácu a budovať pevnejšie partnerstvá s Latinskou Amerikou a Karibikom založené na spoločných hodnotách a záujmoch. Vytvorí mnohostranné väzby so Spoločenstvom štátov Latinskej Ameriky a Karibiku (CELAC) a s rôznymi regionálnymi zoskupeniami podľa ich konkurenčnej výhody. Zintenzívňime politický dialóg a spoluprácu v oblasti migrácie, námornej bezpečnosti a ochrany morského života, zmeny klímy a energetiky, odzbrojovania, nešírenia a kontroly zbraní, boja proti organizovanej trestnej činnosti a terorizmu. Budeme sa usilovať o uzavretie dohody o voľnom obchode s Mercosurom, a to na základe dohody o politickom dialógu a spolupráci s Kubou, a investovať do hlbších sociálno-ekonomických vzťahov s krajinami Latinskej Ameriky a Karibiku prostredníctvom zjednodušenia vízového režimu, študentských výmen, partnerských (twinningových) programov, spolupráce v oblasti výskumu a technických projektov. Budeme tiež aktívne podporovať rokovania o mierových dohodách v tomto regióne a ich vykonávanie, podobne ako robíme v Kolumbii.

Prepojená Ázia

Medzi európskou prosperitou a ázijskou bezpečnosťou existuje priame prepojenie. Vzhľadom na hospodársky význam, ktorý má Ázia pre EÚ – a naopak, sú mier a stabilita v Ázii základným predpokladom nášho blahobytu. Prehlíbime hospodársku diplomáciu a zintenzívňime našu bezpečnostnú úlohu v Ázii.

EÚ bude spolupracovať s Čínou na základe dodržiavania zásad právneho štátu, a to na domácej i medzinárodnej úrovni. Budeme presadzovať jednotný prístup k prepájaniu Číny smerom na západ tým, že čo najviac zväčšíme potenciál platformy EÚ a Číny v oblasti prepojitelnosti a rámcov ASEM a EÚ – ASEAN. EÚ prehľbí aj obchod a investície s Čínou a bude sa pritom usilovať o rovnaké podmienky a primeranú ochranu práv duševného vlastníctva, užšiu spoluprácu v oblasti špičkových technológií a dialóg v oblasti hospodárskej reformy, ľudských práv a opatrení v oblasti klímy. EÚ zároveň prehľbí hospodársku diplomáciu v tomto regióne, bude sa usilovať o dosiahnutie ambiciózných dohôd o voľnom obchode so strategickými partnermi, ako sú Japonsko a India, ako aj členské štáty ASEAN-u, a to s cieľom prípadného uzavretia dohody medzi EÚ a ASEAN-om.

Budeme tiež pracovať na politicky vyzretelejšom prístupe k Ázii a usilovať sa vo väčšej miere prakticky prispievať k ázijskej bezpečnosti. Budeme rozširovať naše partnerstvá s Japonskom, Kórejskou republikou, Indonéziou a ďalšími krajinami, a to aj v oblasti bezpečnosti. Spoločne s našimi regionálnymi a medzinárodnými partnermi budeme naďalej podporovať procesy budovania štátu a zmierovania v Afganistane. Budeme presadzovať nešírenie zbraní na Kórejskom polostrove. Vo východnej a juhovýchodnej Ázii budeme podporovať slobodu plavby, dôrazne sa zasadzovať o dodržiavanie medzinárodného práva vrátane morského práva a jeho rozhodcovských konaní, a podporovať mierové riešenie námorných sporov. Budeme pomáhať pri budovaní námorných kapacít a podporovať budovanie regionálnej bezpečnosti pod vedením ASEAN-u. V strednej a južnej Ázii budeme prehlbovať spoluprácu v oblasti boja proti terorizmu, boja proti obchodovaniu s ľuďmi a migrácie, a tiež posilňovať dopravu, obchod a energetickú prepojenosť. V rámci regiónov východnej Ázie a Tichomoria bude EÚ presadzovať ľudské práva a podporovať prechod k demokracii, ako napr. v Mjanmarsku/Barme.

Spolupráca s arktickou oblasťou

Vzhľadom na to, že tri členské štáty a dvaja členovia Európskeho hospodárskeho priestoru sú arktickými štátmi, má EÚ strategický záujem o to, aby arktická oblasť zostala oblasťou nízkeho napätia, a to s prebiehajúcou spoluprácou, ktorá sa zabezpečuje prostredníctvom Arktickej rady, dobre fungujúceho právneho rámca a pevnej politickej a bezpečnostnej spolupráce. EÚ bude k uvedenému prispievať prostredníctvom posilnenej činnosti v oblasti klímy a výskumu životného prostredia, udržateľného rozvoja, telekomunikácií a pátranie a záchranu, ako aj konkrétnej spolupráce s arktickými štátmi, inštitúciami, pôvodným obyvateľstvom a miestnymi komunitami.

3.5 Globálne riadenie pre 21. storočie

Bez celosvetových noriem a prostriedkov na ich presadzovanie, sú naše životne dôležité záujmy, ktorými sú mier a bezpečnosť, prosperita a demokracia, ohrozené. EÚ sa vychádzajúc z hodnôt, na ktorých je založená, zaväzuje ku globálnemu poriadku založenému na medzinárodnom práve vrátane zásad Charty OSN, ktoré zabezpečujú mier, ľudské práva, udržateľný rozvoj a trvalý prístup k spoločnému vlastníctvu celého sveta. Tento záväzok sa pretavuje do ambície transformovať, nie len zachovať súčasný systém. EÚ sa bude usilovať o silnú OSN ako základný prvok multilaterálneho usporiadania založeného na pravidlách a rozvíjať globálne koordinované reakcie s medzinárodnými a regionálnymi organizáciami, štátmi a neštátnymi aktérmi.

Reformovanie: Závazok ku globálnej správe sa musí pretaviť do odhodlania reformovať OSN vrátane Bezpečnostnej rady, ako aj medzinárodné finančné inštitúcie (IFI). Odolávanie zmene predstavuje riziko, že sa takéto inštitúcie začnú rozkladať a vznikajú nové zoskupenia na úkor všetkých členských štátov EÚ. EÚ bude obhajovať zásady spoľahlivosti, reprezentatívnosti, zodpovednosti, účinnosti a transparentnosti. Praktický význam takýchto zásad sa rozpracuje pre jednotlivé prípady. Budeme naďalej vyzývať členov Bezpečnostnej rady OSN, aby nehlasovali proti dôveryhodným návrhom rezolúcií o včasných a rozhodných opatreniach na zabránenie alebo skoncovanie s masovými zverstvami. EÚ sa bude v rámci viacstranných fór, najmä OSN, medzinárodných finančných inštitúcií a medzinárodných justičných organizácií, dôraznejšie vyjadrovať, viac sa zviditeľniť a získa väčšiu súdržnosť. Budeme sa usilovať o čoraz jednotnejšie zastúpenie eurozóny v rámci Medzinárodného menového fondu.

Investície: Veriť v OSN znamená investovať do nej, a to najmä do jej mediačných a humanitárnych činností, ako aj činností v oblasti udržiavania a budovania mieru. EÚ a jej členské štáty, ktoré už sú prvým prispievateľom do humanitárnych agentúr OSN, budú ešte viac investovať do ich činností. SBOP by mohla ďalej pomáhať pri činnostiach OSN v oblasti udržiavania mieru a dopĺňať ich prostredníctvom premostovania, stabilizácie alebo iných činností. EÚ posilní aj súčinnosť s úsilím OSN o budovanie mieru prostredníctvom lepšej koordinácie pri plánovaní, vývoji a sťahovaní misií SBOP na budovanie kapacít v nestabilných prostrediach.

Vykonávanie: EÚ pôjde príkladom tým, že bude plniť svoje záväzky v oblasti udržateľného rozvoja a zmeny klímy. Zvýši financovanie opatrení v oblasti klímy, bude presadzovať zohľadňovanie problematiky klímy na multilaterálnych fórach, zvyšovať ambície týkajúce sa preskúmania stanoveného v Parížskej dohode a zasadzovať sa o znižovanie nákladov v oblasti čistej energie. Ciele udržateľného rozvoja budú formovať partnerstvo po skončení platnosti Dohody z Cotonou a bude sa nimi riadiť reforma v rozvojovej politike vrátane konsenzu EÚ o rozvoji. Okrem toho si vykonávanie cieľov v oblasti udržateľného rozvoja vyžaduje zmeny vo všetkých vnútorných a vonkajších politikách, podnecovanie verejno-súkromných partnerstiev a využívanie skúseností Európskej investičnej banky (EIB) pri poskytovaní technickej pomoci a budovaní kapacít v rozvojových krajinách a krajinách so strednými príjmami.

Prehľbovanie: EÚ je ako najväčšie svetové hospodárstvo hnacím motorom svetového obchodu a investícií, čo sú oblasti, v ktorých sa pravidlá môžu ďalej prehľbiť. Naša prosperita závisí od otvoreného hospodárskeho systému založeného na pravidlách, systému so skutočne rovnakými podmienkami, ktoré bude naša hospodárska diplomacia ďalej presadzovať. Budeme sa zasadzovať o uzavretie komplexných dohôd o voľnom obchode s USA, Japonskom, Mercosurom, Indiou, ASEAN-om a ďalšími krajinami, pretože sú stavebnými prvkami celosvetového voľného obchodu. Ambicióznymi dohodami založenými na vzájomných výhodách, ako sú napr. TTIP a CETA, sa môžu podporiť medzinárodné regulačné normy, ochrana spotrebiteľa, ako aj sociálne, environmentálne, zdravotné a bezpečnostné normy. Novou generáciou obchodných dohôd, ktoré zahŕňajú služby, digitálne hospodárstvo, energetiku a suroviny, sa môže zmenšiť právna rozdrobenosť a prekážky, ako aj regulovať prístup k prírodným zdrojom. EÚ zabezpečí, aby sa všetky obchodné dohody vykonávali spôsobom, ktorým sa podporuje návrat Svetovej obchodnej organizácie (WTO) do centra celosvetových rokovaní. So záujmami EÚ týkajúcimi sa otvoreného a spravodlivého hospodárskeho systému súvisí aj potreba globálneho námorného rastu a námornej bezpečnosti, a tým zabezpečenie otvorených a chránených morských a námorných trás, ktoré sú kriticky dôležité pre obchod a prístup k prírodným zdrojom. EÚ bude prispievať ku globálnej námornej bezpečnosti, pričom bude stavať na svojich skúsenostiach v Indickom oceáne a Stredozemnom mori a skúmať možnosti v Guinejskom zálive, Juhočínskom mori a v prielive Malacca. EÚ sa ako subjekt, ktorý zaisťuje globálnu námornú bezpečnosť, bude usilovať o ďalšie všeobecné uplatňovanie a vykonávanie Dohovoru OSN o morskom práve vrátane mechanizmov urovnávania sporov. Takisto budeme podporovať ochranu a udržateľné využívanie morských zdrojov a biologickej diverzity a rastu modrej ekonomiky, a to tým, že budeme pracovať na zaplnení právnych medzier a zvýšení úrovne vedomostí a povedomia o oceánoch.

Rozširovanie dosahu: Budeme sa snažiť rozšíriť dosah medzinárodných noriem, systémov a inštitúcií. Šírenie zbraní hromadného ničenia a ich nosičov naďalej predstavuje rastúcu hrozbu pre Európu a okolitý svet. EÚ bude výrazne podporovať rozširovanie členstva, všeobecné uplatňovanie, plné vykonávanie a posilňovanie mnohostranného odzbrojovania v súvislosti so zmluvami a režimami nešírenia a kontroly zbraní. Využijeme všetky nástroje, ktoré máme k dispozícii, s cieľom pomôcť pri riešení krízových situácií v oblasti šírenia, ako sme úspešne urobili, pokiaľ išlo o iránsky jadrový program. EÚ sa bude aktívne zúčastňovať na režimoch kontroly vývozu, posilňovať spoločné pravidlá upravujúce vývozné politiky členských štátov, a to vrátane vojenských zariadení a technológií dvojakého použitia, a podporovať orgány kontroly vývozu v tretích krajinách a technické orgány, ktoré podporujú režimy kontroly zbraní. EÚ bude presadzovať aj zodpovednosť za ochranu, medzinárodné humanitárne právo, medzinárodné právo v oblasti ľudských práv a medzinárodné trestné právo. Budeme podporovať Radu OSN pre ľudské práva a nabádať k čo najširšiemu uznávaniu jurisdikcie Medzinárodného trestného súdu a Medzinárodného súdneho dvora.

Vyvíjanie: Je potrebné ďalej rozvíjať pravidlá v tých oblastiach globálnych záležitostí, ktoré zatiaľ nie sú upravené, aby sa zaisťovala bezpečnosť a udržateľný prístup ku globálnym spoločným zdrojom. EÚ sa bude správať ako predvídavý kybernetický aktér, chrániť naše kritické aktíva a hodnoty v digitálnom svete, a to predovšetkým podporou otvoreného a bezpečného globálneho internetu. Budeme sa angažovať v oblasti kybernetickej diplomacie a budovania kapacít spoločne so svojimi partnermi a usilovať sa o dosiahnutie dohôd o zodpovednom správaní štátov v kybernetickom priestore na základe existujúceho medzinárodného práva. Budeme podporovať mnohostrannú správu v digitálnej oblasti a globálny rámec spolupráce v oblasti kybernetickej bezpečnosti pri dodržaní zásady voľného toku informácií. V oblasti kozmického priestoru budeme podporovať nezávislosť a bezpečnosť svojich kozmických služieb a pracovať na vývoji zásad zodpovedného správania v kozmickom priestore, čo by mohlo viesť k prijatiu medzinárodného dobrovoľného kódexu správania. V oblasti energetiky budeme podporovať multilaterálne mechanizmy, ktorých cieľom je zabezpečenie udržateľných energetických modelov, a to prostredníctvom vývoja vlastných udržateľných politík a prehĺbením dialógu s hlavnými spotrebiteľmi a výrobcami energie. V oblasti zdravia bude našou snahou účinnejšia prevencia, odhaľovanie a reakcia v súvislosti s globálnymi pandémiami. Globálne pravidlá sú nevyhnutné aj v oblastiach, ako sú biotechnológie, umelá inteligencia, robotika a diaľkovo riadené systémy, aby sa zabránilo súvisiacim bezpečnostným rizikám a využili sa ich hospodárske prínosy. Vo všetkých týchto otázkach bude EÚ podporovať diskusie s relevantnými multilaterálnymi fórami, aby tak pomohla vytvoreniu podmienok pre vývoj pravidiel a vybudovaniu partnerstiev v tých oblastiach globálnych záležitostí, ktoré zatiaľ nie sú upravené.

Nadväzovanie partnerstiev: V oblasti globálnej správy pôjde EÚ príkladom. Ale túto úlohu nemôže zohrávať osamotene. Bude tvorcom programu, spojovacím prvkom, koordinátorom a sprostredkovateľom v prepojenej sieti aktérov. Bude nadväzovať partnerstvá so štátmi a organizáciami, ale tiež so súkromným sektorom a občianskou spoločnosťou. Pri veľkej väčšine otázok globálnej správy budeme spolupracovať s OSN, ktorá predstavuje rámec multilaterálneho systému a kľúčového partnera Únie, pričom ďalšími kľúčovými partnermi sú napríklad USA, regionálne organizácie a strategickí partneri s podobným zmysľaním v Ázii, Afrike a na americkom kontinente. EÚ sa tiež bude zameriavať na hlavných neštátnych aktérov v rámci občianskej spoločnosti. Globálna občianska spoločnosť rastie a v jej rámci vznikajú nové typy angažovanosti, a to napriek tomu, že sa zosilňuje jej potláčanie. EÚ zvýši účinnosť prostriedkov na ochranu a posilnenie postavenia občianskych aktérov, najmä ochrancov ľudských práv, aby sa na celom svete udržiavala dynamická občianska spoločnosť.

Spôsob realizácie účinnej globálnej správy môže byť v každom jednotlivom prípade iný. V oblasti kybernetického priestoru sa globálna správa opiera o prehlbujúce sa spojenectvo medzi štátmi, medzinárodnými organizáciami, priemyslom, občianskou spoločnosťou a technickými expertmi. V oblasti námorného multilateralizmu bude EÚ spolupracovať s OSN a jej špecializovanými agentúrami, s NATO-m, našimi strategickými partnermi a ASEAN-om. V humanitárnej oblasti, v oblasti udržateľného rozvoja a zmeny klímy sa EÚ bude angažovať v partnerstve s OSN a skupinou G20, ako aj s novými darcami, občianskou spoločnosťou a súkromným sektorom. V oblasti boja proti terorizmu prehĺbime dialóg s OSN, pričom budeme budovať široké partnerstvá so štátmi, regionálnymi organizáciami, občianskou spoločnosťou a súkromným sektorom pri riešení otázok, ako sú boj proti násilnému extrémizmu a financovaniu terorizmu.

4. Od vízie k činom

O dosiahnutie svojich priorít sa budeme snažiť súdržnou a koordinovanou mobilizáciou svojich jedinečných sietí, svojej hospodárskej váhy a všetkých nástrojov, ktoré máme k dispozícii. Na splnenie svojich cieľov však musíme spoločne investovať do dôveryhodnej, pohotovej a súdržnej Únie.

Dôveryhodná Únia

Zodpovedná angažovanosť vo svete si vyžaduje dôveryhodnosť. Dôveryhodnosť EÚ je založená na našej jednote, na našich početných úspechoch, našej neochabujúcej sile príťažlivosti, na účinnosti a konzistentnosti našich politík a vernosti našim hodnotám. Na dosiahnutie silnejšej Únie sú potrebné investície vo všetkých oblastiach zahraničnej politiky od výskumu a klímy po infraštruktúru a mobilitu, od obchodu a sankcií po diplomaciu a rozvoj.

V tomto zraniteľnom svete mäkká moc nestačí: musíme zvýšiť svoju dôveryhodnosť aj v oblasti bezpečnosti a obrany. V záujme reakcie na vonkajšie krízy, budovania našich partnerských kapacít a ochrany Európy musia členské štáty nasmerovať dostatočné výdavky do obrany, čo najefektívnejšie využívať zdroje a dosiahnuť splnenie kolektívneho záväzku venovať z rozpočtu na obranu 20 % na obstarávanie vybavenia a do oblasti výskumu a technológie. Spôsobilosti by sa mali rozvíjať tak, aby sa dosiahla maximálna interoperabilita a zhodnosť, a podľa potreby by mali byť k dispozícii na podporu EÚ, NATO, OSN a ďalšieho mnohonárodného úsilia. Hoci v sektorovej stratégii, ktorú má schváliť Rada, by sa mala ďalej špecifikovať civilno-vojenská úroveň ambícií, úloh, požiadavky a priority v oblasti spôsobilostí, ako vyplývajú z tejto stratégie, niektoré tieto oblasti je už možné zvýrazniť na základe záväzkov prijatých Európskou radou.

Po prvé, európska bezpečnosť sa opiera o lepšie a spoločné posúdenia vnútorných a vonkajších hrozieb a výziev. Európania musia zlepšiť monitorovanie a kontrolu tokov, ktoré majú dôsledky pre bezpečnosť. To si vyžaduje investície do spravodajskej činnosti, sledovania a prieskumu vrátane diaľkovo riadených leteckých systémov, satelitnej komunikácie a autonómneho prístupu do kozmického priestoru a trvalého pozorovania Zeme. Pokiaľ ide o boj proti terorizmu, členské štáty musia vykonávať právne predpisy týkajúce sa výbušnín, strelných zbraní a osobných záznamov o cestujúcim (PNR), ako aj investovať do detekčných spôsobilostí a cezhraničného sledovania zbraní. Po druhé, Európania musia investovať do digitálnych spôsobilostí s cieľom zaistiť bezpečnosť údajov, sietí a kritickej infraštruktúry v rámci európskeho digitálneho priestoru. Musíme rozvíjať kapacity v oblasti dôveryhodných digitálnych služieb a výrobkov a v oblasti kybernetických technológií s cieľom posilniť našu odolnosť. Budeme podporovať väčšie investície a zručnosti v členských štátoch prostredníctvom programov kooperatívneho výskumu a vývoja, odbornej prípravy, cvičení a obstarávania. Po tretie, pokiaľ ide o vojenské spôsobilosti najvyššej triedy, členské štáty potrebujú všetko dôležité vybavenie, aby mohli reagovať na vonkajšie krízy a zaistili bezpečnosť Európy. To znamená mať k dispozícii plnú škálu pozemných, leteckých, vzdušných a námorných spôsobilostí vrátane strategických predpokladov.

Na získanie a udržiavanie mnohých z týchto spôsobilostí budú členské štáty musieť prijať spoluprácu v oblasti obrany za normu. Členské štáty si ponechávajú svoju suverenitu, pokiaľ ide o ich rozhodovanie v oblasti obrany: napriek tomu ale národne orientované programy obrany sú na riešenie nedostatkov v oblasti spôsobilostí nepostačujúce. Stále veľmi zaostávame, pokiaľ ide o dosiahnutie našich kolektívnych referenčných úrovní, medzi ktoré patrí aj 35 % celkových výdavkov na vybavenie realizovaných kolaboratívnym obstarávaním. Dobrovoľný prístup k spolupráci v oblasti obrany sa musí transformovať do skutočných záväzkov. Každoročný koordinovaný postup preskúmania na úrovni EÚ s cieľom diskutovať o plánoch vojenských výdavkov členských štátov by mohol podnietiť vyššiu súdržnosť obranného plánovania a rozvoja spôsobilostí. Malo by to prebiehať v plnom súlade s procesom obranného plánovania NATO. Európska obranná agentúra (EDA) zohráva kľúčovú úlohu, pričom posilňuje plán rozvoja spôsobilostí, koná ako styčný bod medzi členskými štátmi a Komisiou a pomáha členským štátom rozvinúť spôsobilosti vyplývajúce z politických cieľov stanovených v tejto stratégii.

Systematicky sa bude podporovať spolupráca členských štátov v oblasti obrany. Pravidelné hodnotenie referenčných hodnôt EDA môže vytvoriť pozitívny partnerský tlak medzi členskými štátmi. Čo je najdôležitejšie, financovanie obranného výskumu a technológií zo strany EÚ, ktoré sa zohľadní najskôr v preskúmaní viacročného finančného rámca v polovici trvania a potom aj v celkovom pláne na ďalší rozpočtový cyklus, bude rozhodujúce pre rozvoj obranných spôsobilostí, ktoré Európa potrebuje.

Udržateľný, inovačný a konkurencieschopný európsky obranný priemysel je základným predpokladom európskej strategickej autonómie a dôveryhodnosti SBOP. Môže tiež stimulovať rast a zamestnanosť. Pevná európska obranná technologická a priemyselná základňa si vyžaduje spravodlivý, fungujúci a transparentný vnútorný trh, bezpečnosť dodávok a štruktúrovaný dialóg s priemyselnými odvetvami relevantnými pre sektor obrany. Zabezpečenie účasti malých a stredných podnikov (MSP) v sektore obrany môže okrem toho zlepšiť inováciu a investície do vojenských technológií budúcnosti.

Pohotovú Únia:

Žijeme vo svete predvídateľnej nepredvídateľnosti. Budeme sa preto musieť pripraviť na to, že budeme musieť reagovať rýchlejšie a pružnejšie na všetko neočakávané, čo máme pred sebou. Na to, aby sa Únia stala pohotovejšou, sú potrebné zmeny. Potrebujeme ich v oblasti diplomacie, SBOP a rozvoja, ako aj v oblasti investícií do znalostnej základne, o ktorú sa opiera naša vonkajšia činnosť.

V prvom rade, naša diplomatická činnosť musí byť plne založená na Lisabonskej zmluve. Zahraničná politika EÚ nie je vystúpením sólistu: je to orchester, ktorý hrá z tej istej partitúry. Naša rozmanitosť je mimoriadnou hodnotou, ak sme zjednotení a postupujeme koordinovane. Spolupráca medzi členskými štátmi môže posilniť našu angažovanosť vo svete. Vysoký predstaviteľ (VP) môže vyzvať členský štát alebo skupinu členských štátov, ak majú záujem a možnosti prispieť, aby pod vedením Rady vykonávali dohodnuté pozície Rady. VP bude o tom Radu v plnom rozsahu informovať a zabezpečí súlad s dohodnutými politikami EÚ.

Po druhé, SBOP sa musí stať rýchlejšou a efektívnejšou. Európania musia byť pripravení urýchlene reagovať na krízy v plnom súlade s Chartou OSN. To si od členských štátov vyžaduje, aby zvýšili schopnosť nasadenia a interoperabilitu svojich ozbrojených síl prostredníctvom výcviku a cvičení. Musíme rozvinúť svoju kapacitu rýchlej reakcie aj vyriešením procedurálnych, finančných a politických prekážok, ktoré bránia nasadeniu bojových skupín, brzdia vytváranie síl a znižujú účinnosť vojenských operácií SBOP. Zároveň musíme ďalej rozvíjať naše civilné misie - hlavný symbol SBOP - podporou vytvárania síl, urýchľovaním nasadenia a poskytovaním primeraného výcviku na základe programov platných v celej EÚ. Aby bola SBOP pohotová, vyžaduje si to zracionalizovanie našej inštitucionálnej štruktúry. Musíme posilniť operačné plánovanie a štruktúry velenia a budovať užšie prepojenia medzi civilnými a vojenskými štruktúrami a misiami, zohľadňujúc, že môžu byť nasadené na tom istom mieste. Mala by sa preskúmať posilnená spolupráca medzi členskými štátmi v tejto oblasti. Ak by sa ukázala ako úspešná a opakovala by sa, mohlo by to viesť k viac štruktúrovanej forme spolupráce, v plnom rozsahu využívajúc potenciál Lisabonskej zmluvy.

Po tretie, rozvojová politika sa stane flexibilnejšou a zosúladí sa s našimi strategickými prioritami. Opätovne potvrdzujeme svoj kolektívny záväzok dosiahnuť cieľ vo výške 0,7% ODA/HND v súlade so zásadami Výboru pre rozvojovú pomoc. Rozvojové fondy musia byť stabilné, ale dlhé programové cykly obmedzujú včasné využitie podpory EÚ a môžu znížiť našu viditeľnosť a vplyv. Mala by sa zvýšiť pružnosť, pokiaľ ide o dostupnosť obmedzených finančných prostriedkov na činnosti v teréne, konkrétne na predchádzanie konfliktom a podporu občianskej spoločnosti. V rámci Komisie sa pružnosť zakomponuje do finančných nástrojov, pričom neviazané rozpočtové prostriedky z jedného roku bude možné využiť tak, že sa presunú na nasledujúce roky s cieľom reagovať na krízy. Tým sa tiež pomôže vyplniť medzery medzi finančnými nástrojmi a rozpočtovými okruhmi. Zároveň nastal čas, aby sa zvážilo zníženie počtu nástrojov v záujme posilnenia našej súdržnosti a pružnosti, pričom by sa zvýšila celková suma vyčlenená na rozvoj.

Pohotová vonkajšia činnosť sa musí opierať o silnú znalostnú základňu. Cílené prístupy k odolnosti, predchádzaniu konfliktov a ich riešeniu si vyžadujú hlbšie situačné povedomie. EÚ bude investovať do ESVČ a lepšie koordinovať v rámci inštitúcií a členských štátov. Zaangažovanie našich rozmanitých národných kultúr v prospech našich spoločných záujmov je výzvou, ale máme k dispozícii bezkonkurenčne rozsiahly zdroj talentu. Na jeho čo najlepšie využitie musíme investovať do ľudí, predovšetkým do tých, ktorí pôsobia priamo v teréne. To znamená vybaviť naše delegácie nevyhnutnou odbornosťou vrátane odbornosti v sektorových záležitostiach a v miestnych jazykoch, zhodnotiť skúsenosti v regióne a jeho znalosť, posilniť politické oddelenia delegácií a podporiť operačný štáb, aby svoju odbornosť využívali viac politicky. To znamená posilnenie účasti žien v tvorbe zahraničnej politiky. To znamená investovať do systému EÚ pre včasné varovanie v prípade konfliktov a pri všetkých našich vonkajších činnostiach uplatniť hľadisko možných konfliktov a hľadisko práv. Taktiež budeme klásť dôraz na aktívnejšiu výmenu informácií a spoločné podávanie správ, analýzy a plánovanie reakcie zo strany veľvyslanectiev členských štátov, delegácií EÚ, útvarov Komisie, osobitných zástupcov EÚ a misií SBOP. Budeme podporovať vzájomné obohacovanie medzi nami a regionálnymi a medzinárodnými organizáciami, občianskou spoločnosťou, akademickou obcou, skupinami pre reflexiu a súkromným sektorom. Budeme v tomto smere pracovať tradičným spôsobom – prostredníctvom dialógu, spolupráce a podpory, ako aj inovačnými formami, ako sú výmeny, integrovaný personál a spoločné zariadenia, využívajúc znalosti a tvorivosť v našom systéme.

Súdržná Únia

Napokon, naša vonkajšia činnosť bude viac súdržná. V priebehu rokov sa na tento účel podnikli dôležité kroky: tie zahŕňajú inštitucionálne inovácie, ako napríklad dvojitú funkciu vysokého predstaviteľa a podpredsedu Európskej komisie (VP/PK) a Európsku službu pre vonkajšiu činnosť (ESVČ), ktoré sa vytvorili v rámci Lisabonskej zmluvy. Silná ESVČ pracujúca spoločne s ostatnými inštitúciami EÚ predstavuje jadro súdržnej úlohy EÚ vo svete. Úsilie o súdržnosť zahŕňa tiež politické inovácie, ako sú „komplexný prístup ku konfliktom a krízam“ a spoločné plánovanie v oblasti rozvoja, ktoré sa musí ďalej zdokonaľiť. Novými oblasťami našej súdržnej vonkajšej činnosti sú energetická diplomacia, kultúrna diplomacia a hospodárska diplomacia.

Na to, aby Únia lepšie prosperovala, je potrebné stanoviť hospodárske priority vo vzťahoch so všetkými krajinami a regiónmi, ktoré sa následne musia začleniť do vonkajšieho rozmeru všetkých vnútorných politík. Na to, aby Únia lepšie prosperovala, je potrebná intenzívnejšia koordinácia medzi EÚ a členskými štátmi, EIB a súkromným sektorom. Ciele v oblasti trvalo udržateľného rozvoja tiež predstavujú príležitosť ako urýchliť takúto súdržnosť. Ich realizácia povedie k súdržnosti medzi vnútornými a vonkajšími rozmermi našich politík a v rámci finančných nástrojov. To nám umožňuje rozvinúť nové spôsoby kombinovania grantov, pôžičiek a súkromno-verejných partnerstiev. Tieto ciele nás zároveň povzbudzujú k rozšíreniu a uplatňovaniu zásady súdržnosti politík v záujme rozvoja na ďalšie oblasti politík a podporujú spoločnú analýzu a angažovanosť v rôznych útvaroch Komisie, inštitúciách a členských štátoch.

V našich vnútorných a vonkajších politikách musíme dosiahnuť vyššiu súdržnosť. Napríklad, fenomén migrácie si vyžaduje vyváženú kombináciu politík rešpektujúcich ľudské práva, ktorá umožní riadenie tokov a štrukturálnych príčin. To znamená potrebu prekonať fragmentáciu vonkajších politík relevantných z hľadiska migrácie. Predovšetkým, vybudujeme silnejšie prepojenia medzi humanitárnym a rozvojovým úsilím prostredníctvom spoločnej analýzy rizika a viacročného plánovania a financovania. Taktiež budeme tvoriť rozličné vonkajšie politiky a nástroje tak, aby zohľadňovali aspekt migrácie – a to počnúc diplomaciou a SBOP až po rozvoj a klímu – a zabezpečíme ich súdržnosť s vnútornými politikami v oblasti riadenia hraníc, vnútornej bezpečnosti, azylu, zamestnanosti, kultúry a vzdelávania.

Z hľadiska bezpečnosti terorizmus, hybridné hrozby a organizovaná trestná činnosť nepoznajú hraníc. To si žiada pevnejšie inštitucionálne prepojenia medzi našou vonkajšou činnosťou a vnútorným priestorom slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Užšie prepojenia sa podporia prostredníctvom spoločných zasadnutí Rady a osobitných pracovných skupín ESVC a Komisie. Obrannú politiku treba tiež lepšie prepojiť s politikami zahŕňajúcimi vnútorný trh, priemysel a kozmický priestor. Úsilie členských štátov by malo byť tiež súdržnejšie: spolupráca medzi našimi orgánmi presadzovania práva, justíciou a spravodajskými službami sa musí posilniť. Musíme využiť plný potenciál Europolu a Eurojustu a poskytnúť väčšiu podporu Centru EÚ pre analýzu spravodajských informácií. Musíme vkladať a koordinovať spravodajské informácie získané z európskych databáz a IKT vrátane analýzy veľkých dát využívať na prehĺbenie situačného povedomia. Naši občania potrebujú lepšiu ochranu aj v tretích krajinách prostredníctvom spoločných plánov pre nepredvídané udalosti a cvičení členských štátov zameraných na reakciu na krízu.

V našich bezpečnostných a rozvojových politikách musíme dosiahnuť vyššiu súdržnosť. Misie SBOP na budovanie kapacít sa musia koordinovať s bezpečnostným sektorom a prácou Komisie v oblasti právneho štátu. Budovanie kapacít pre bezpečnosť a rozvoj môže zohrávať kľúčovú úlohu pri posilňovaní a podpore našich partnerov v predchádzaní krízam a v reakcii na ne a EÚ ho bude musieť finančne podporiť. Naša politika mieru musí zabezpečovať aj hladký prechod od krátkodobého krízového riadenia k dlhodobému budovaniu mieru, aby sa v rámci cyklu konfliktu zabránilo slabým miestam. Dlhodobá práca v oblasti dosiahnutia preventívneho mieru, odolnosti a ľudských práv sa musí prepojiť s reakciou na krízu prostredníctvom humanitárnej pomoci, SBOP, sankcií a diplomacie.

Nakoniec, budeme systematicky zohľadňovať ľudské práva a rodové otázky vo všetkých politických sektoroch a inštitúciách, ako aj podporovať užšiu koordináciu v digitálnych záležitostiach. V rámci ESVC a Komisie je potrebné vyššie povedomie a odbornosť v týchto otázkach. Lepšia koordinácia medzi inštitúciami by tiež pridala konzistentnosť a umožnila šírenie najlepších postupov, čím by nám pomohla budovať silnejšiu Úniu a odolnejší, mierový a udržateľný svet.

Cesta vpred

Táto stratégia sa opiera o víziu a ambíciu silnejšej Únie, ktorá je odhodlaná a schopná priniesť pozitívnu zmenu svojim občanom a svetu. Toto musíme teraz urýchlene premeniť na skutky. Po prvé, preskúmame existujúce sektorové stratégie a tiež navrhujeme a realizujeme nové tematické alebo geografické stratégie v súlade s politickými prioritami tejto stratégie. Takáto práca musí začať s jasnými postupmi a časovým rámcom, ktorý urýchlene dohodnú všetci relevantní aktéri. Po druhé, samotná Globálna stratégia EÚ si bude vyžadovať pravidelné preskúmavanie v konzultáciach s Radou, Komisiou a Európskym parlamentom. V ročných intervaloch sa budeme venovať úvahám o aktuálnom stave stratégie, pričom poukážeme na tie prvky, v ktorých je potrebné usilovať sa o ďalšie vykonávanie. Napokon, nový proces strategickej reflexie sa začne vždy, keď to budú EÚ a jej členské štáty považovať za potrebné, aby Únii umožnili účinne manévrovať. Naši občania si zaslúžia skutočnú Úniu, ktorá presadzuje naše spoločné záujmy prostredníctvom zodpovednej činnosti a v partnerstve s inými.